

San 21 nan - Marisikalo -san 1993
A song : DOROME 10 - N° 254

kibaru

A bœ bo kalo o kalo "AMAP" ka yamaruya kono - Hake : 17.000
"AMAP" kuntigi : Gawusu DARABO - Dilanbagaw kuntigi : Basiriki TURE

Musa n'a kokonogon wuñegon ka kiiritig

JOLIBON KIIRI TIGERA A TO TORA NAFOLOKO KIIRI YE

MOGO FAGATAW

Musa TARAWELE

Mamadou KULUBALI

Seku LI

Usumani KULUBALI

MOGO 21

MINNU BILALA
JOLIBON KIIRI LA
K'U NOMINE TUGUN
NAFOLOKO KIIRI LA
OLU TOGOW B'A
KONO

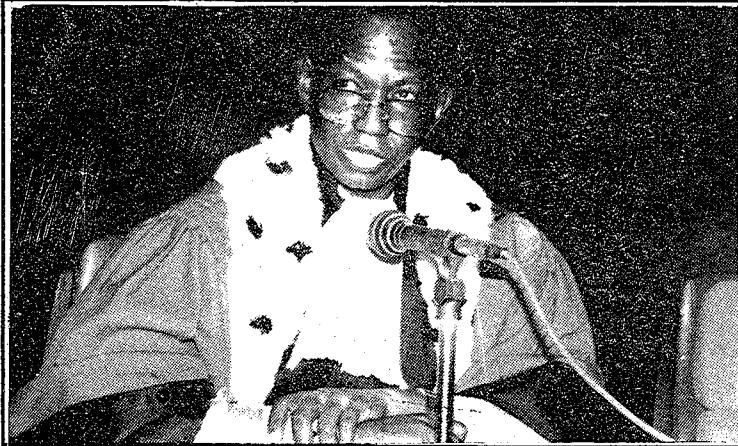
MOGO BILALENW

Damanton JARA
Suleymani DANBELE
Nuhnzo JARA
Faginba DIKO
Mohamed Talibe SUMARE
Hamadi Bori DIKO
Seku Minanju TARAWELE
Umaru KANUTE

"KIBARU"
YESAN 21
SORO

Basiriki TURE ni A.G. KANTE
(a bœ je 4 ni 5 la)

Musa n'a kokəŋogonw ka kiiritige

Kabini san 1992 "KIBARU" n° 250 nan kono, an be ka Musa Tarawele n'a kokəŋogon nominelenw ka kiiritige baaraw temencogo nefs, kalo o kalo, walasa k'u bëe ke sëben marataw ye, an be se ka minnu laje, sanga ni waati bëe la.

O siratige la, bëe ka kan, k'a don, ko nafaba de be sëben maraliko juman na, sanko "KIBARU" n'a nögönnä kunnafonisebenw, bawo a be fo ko : "hakili marayoré ye sëben ye".

N'an y'an ka sëben maralenw laje, kabini

san 1991 Marisikalo tile 26 don, n'o kera Musa n'a kokəŋogonw ka yeresagofanga binnidonye, an b'a ye kofanga koro nemogo 33 de minena, sorodasi kunda ani siwili kunda. Jatemine la, o mogo 33 de ka kiiri ka kan, ka ke, sira fila kan, n'o ye jolibon kiiri ani nafoloko kiiri ye, i n'a f'u jéra, san 23 hake kono, ka faso nafolo minnu dun ani ka fasoden minnu faga, fanga diyanye koson. Fagali kiiri min be wele ko jolibon kiiri, o daminera san 1992 zuwenkalo tile 4 don. Nögönfaamubaliya kama, a baara ma temen tile kelen kan. A bolokara, k'a laben kojuman, k'a bila san 1992 Nowanburukalo tile 12 don. A kuncera san 1993, feburuyekalo tile 12 don. Jate mine la, jolibon kiiri kera tile 79 hake de kono. Nka, n'i ye lafinébélidonw b'o tile 79 na, baarakédon jönjónw be ben tile 43 de ma. Musa n'a kokəŋogonw ka jolibon kiiri tigera nin waati kofolenw de kono. An y'a donw sëben, k'u lajeya don do sosoli de kama,

Jolibon kiiri tigera. A to tora nafoloko kiiri ye.

bawo, waatiw don, minnu joyoro ka bon Mali jamana tariki nefoli la.

Jolibon Kiiriso Kuntigi tun ye Male JAKITE ye. A laadibaga föl tun ye Mëtiri TAPILI ye. A laadibaga filanan tun ye Mëtiri BACILI ye. Jamanadenw Wakiluw tun ye mögo 4 ye. Olu ka dankanw fana tun ye mögo 4 ye. Sëbennikëla, n'o be wele ko "gerefeye", o tun ye mögo kelen ye. Jamanadenw lafasabaga tun ye Mëtiri Madamu Manasa DANOKO ye. Kasaaratow sörönadonnaw tun ye Awoka mögo 30 hake ye. Musa n'a kokeñogonw sörönadonnaw tun ye Awoka mögo 50 ni k'o hake ye. Seerew yërew tun ka ca ni mögo 25 ye.

* Kalo saba hake kono, nin Kumadonsow bëe kelen-kelen de kumara, fo ka wasa. Nka, kiiri tigera. A tigera kan minnu kan olu file :

* Mögo fagataw : Olu kera mögo 4 ye, n'o ye Musa Tarawele yëre ye, ani Seku Li ani Mamadu KUKUBALI ani Usumani KULUBALI.

* Mögo bilataw : Olu kera mögo 8 ye, minnu bilala kiiri tige don yëre, bawo, u no ma ye jolibon kiiri la, u sen te nafoloko kiiri fana la. O mögo 8 bilalenw ye. Namanto JARA ye ani Solomani DANBELE ani Hamadi Bori DIKO ani Seku Minanju TARAWELE ani Umaru KANUTE.

* Mögo nöminenekuraw : Olu kera mögo 21 ye. Olu tun ka kan, ka bila jolibon kiiri tigedon, bawo, u no ma y'o la. Nka, u ma se ka bila, k'a masoro u sen be nafoloko kiiri la.

(a to be ne 6 ni 7 la)

YEREKALANNAW KUNNAFONISEBEN

Jinan, san 1993 Marisikalo tile 10 don de bë bë "KIBARU" bangeli san 21 nan na, bawo, a bangera san 1972 Marisikalo tile 10 don, n'o kéra a nimorō fôlô bôdon, ye. A n'a njogonna fén o fén bë bô Afiriki jamanaw wolokanw na, a ka kôrô n'olu bës ye, bawo, yerekalanko siratigé la, Mali de fôlô ye kunnafoniseben dilan k'a nesin balikukalanden jolenw ma, walasa u ka dôntaw kana b'u kôrô.

O siratigé la, bës y'a dòn, ko n'i ye kalan bila, ko kalan yere fana b'i bila. "KIBARU" sigira o hukumu de kôrô, walasa, a ka kë kalamënë ye, ka yerekalannaw bilasira, kunnafoniko kadara kôrô. Ola sa, n'a fôra ko "KIBARU" ye mun'ye? An bë se k'o jaabi, ko "KIBARU" ye yere lalannaw ka kunnafoniseben eyé, min bë bô, kalo o kalo, bamanankan na.

O yôrô ka kan, ka fô, k'a gelênya, bawo, kunnafoniseben wêrew bë bô kan wêrew la, i ko "KABAARU" n'o bë bô fulakan n'a kabini san 1983 ani "XIBAARE" n'o fana bë bô soninkekan na, n'o ye marakakan ye, kabini san 1989 la. O kunnafoniseben fila bës basigili sababu bora "KIBARU" yiriwaliko juman de la, min kéra sababu wêre ye, k'a kë Afiriki wolokanw kunnafoniseben "benba" ye, min sugandira "UNESCO" fë, k'a kë dungare ye Afiriki bës bëna i laben min na, ka t'i yere sifile i faso kôrô.

O joyorô kologirin kôsôñ, Afiriki ani Madagasikari jamaa kunnafonilasela caman nana u laben, Mali kôrô, wasa ani kunkorôta la, minnu bë senna hali sisan, bawo, jamana kelen si ma se, san 21 in kôrô, ka Mali ka césiri, a ka timinandiya n'a ka togô njogonw sôrô, yerekalannaw kunnafoniko la.

Ni wale o wale yiriwalicogo jena, a togô dumantigi bë caya. O b'i ko kibaruko. "KIBARU" ye Mali ka fén basigilen de ye. A miiriya bora Malidenw de fôlô la. A ma bô Mali kôkan, faraje jamana wali farafin jamana kôrô. A dilanbagaw ma kë dô wêrew ye,

malidenw dôrôn kô. Olu dôrôn de y'a jukoromatintin, k'a sankorota.

O siratigé la, an hakili bë jigin mögo caman na, i ko Koloneli Yusufu TARAWELE, Fakone LI, Babilen TARAWELE, Eceni BALAGEN (CENIBALA), Abdulaye BARI, Yaya Mamadu JARA, Amadu GANI Kante, Mamadu KANTE, Mamadu Yusufu SISE, Suleyimani MENTA, Basiriki TURE, Bubakari Hammani TARAWELE, Bubakari SALI, Mamadu TARAWELE, Mmu Mamu DANTE ani Mmu Funé KUNTA, olu minnu kéra "KIBARU" sëbenbaga fôlôw n'a dilanbaga fôlôw ye, i n'a fô, minnu kéra a kow jutigebaga fôlôw ye, tuma min na, bamanankan sëbenni ye yeléko ye, mögo caman bolo, sanko mögo kalannenw, faransikan na.

Nka, dijé jekuluton, kalanko, seko, dôrko ani jinniko siratigé la, n'o ye "UNESCO" ye, o kéra sabbu ye. ka Mali deme sira caman na. A fôlô kéra mögo faamuyalenko ye. OROLAN, ni Afiriki kunnafonilaselaw bës b'a dòn, o de kéra "KIBARU" baarakelaw demebaga fôlô ye, "UNESCO" togô la. A sëben fôlô bangera ale ni Malidenw de tegé kôrô, njogonfe. Ni kôkan wolofa bë "KIBARU" la, o y'ale de ye. A y'i sinsi "KIBARU", bangecogo de kan, k'a njogonaw tin mine Afiriki jamana tòw kôrô, i ko Togo, Benin, Lagine, Keniya, Tanzani, Burukina Faso, Nizeri, Gana, Madagasikari ani yôrô caman wêrew, minnu ka ca sëbenni ma. A kéra cogo o cogo, OROLAN y'a daminé "KIBARU" de la, Mali kôrô, san 1972 la. Fo ka t'a s'a fatuli ma, san 1990 la, a ma dan soro

KIBARU YE SAN 21 СОРОННАН

"kibaru" la jetaa kō. A y'o jetaa baara de kē, fo ka wasa. O de kōson, mogo faamuyalenko kadara kōnō, a ye baarakela caman bila, ka na Mali dēmē, "UNESCO" tōgō la, Malidenw ma tige minnu na, i ko LEFOU, BELIMOKI, ESITOKILI, SEZARI, Zaki AEBI, ERIKI ani Modi TALI, minnu ni "KIBAARU" baarakelaw laban kera teriw ye.

Dēmēcogo filanan kera minenko ye. Mali ye san 10 hake de kē "KIBARU" boli la, manumako suguya bēe kōnō, i ko k'a ta san 1972 la, k'a bila san 1982 la. O waati la, OROLAN y'a césiri, "UNESCO" kērefē, ka minen suguya bēe lase Mali ma. O waati ni sisan cē, Mali ma sēgen kise kelen y'a ne na, a ka kunnafonisēben saba dilanni na, n'o ye "KIBARU", "KABAARU" ani "XIBAARE" ye. O kera sababu ye ka "KIBARU" bota hake bo 5.000 la, k'a ke 17.000 ye, kalo o kalo. Ala ni operasōnw ka dēmē barika la, i ko : "CMDT", "OHV", "ODIPAC" "OFISI DI NIZERI", "ODIKI", "ODEMU" n'u njogonnaw, Mali wolokanw kunnafonisēbenw bēe bē feere, k'a ban, k'a wari kē k'a baarakelaw sara, k'a mago misen caman wērew jenabo kērefē. Mun ka di k'o bo? Minenko kera wasa ye, i ko mogo faamuyalenko.

Dēmēcogo sabanan kera Mali ni jamana wērew ka jekabaara ye. OROLAN y'a jija, jamana dōw ka Mali dēmē "UNESCO" hukumu kōnō. O siratige la, Suwisi ye minenw lase Mali ma, sēbenw bē dilan ni minnu ye, n'an b'a wele ko "enpirimeri" (kafe di-

lanmasinw). Alimani jamana ye mogo wuli, kabini BONNI fo Bamako, n'o ye Wilifiridi HOFERI ye, ka na filimu dilan "KIBARU" ka baara kan.. O filimu maralen bē Mali sininmanko baarada "CNPC" la, bawo, a kera Mali ta ye.

Bēe y'a dōn, k'an bē waati min na sisan, ko jamanaw kalalen don njogon na. Kunnafoñi te taama tugun, a bē boli de. A bē boli fijē fe. O fijē duman de ye "KIBARU" tōgō duman lase Kanada jamana kōnō, kabini san 1988 la. A sababu bora "UNESCO" de la, min ye "KIBARU" dēmēliko dajira "OCED" la, n'o ye Kananda dēmējekulu ye min jēsinnen bē kalankow, sekow, dōnkow ani jininkow yiriwali ma, san 1990 la. O siratige la, "OCED" ye san kelen kunnafonisēbenfura di "KIBARU" m'a gansan, wari ma bo min laseli musakaw la kabini Kanada fo Bamako dugu kōnō. O njogon dēmē wērew lasera "KIBARU" ma san 1992, marisikalo tile 10. A ka ca a la, dēmēko in boloka ka gelēn, bawo, dannaya basigira "KIBARU" ni "OCED" cel, cogoyala, min kera sababu ye ka dōnsen kura don kow latemēcogo la. O ye dō ye, ka taa-bo-njogonna. Salon, san 1992 la, "KIBARU" dilanbagaw kuntigi, Basiriki TURE, o ye kalo fila taama ke Kanada, jekabaara ani teriya sira kan. Jinnan 1993 la, Kanada kunnafonisēbenna mogo fila nana Mali kōnō, o sira kelen na. Fan fila bēe jemogow y'u ka nisondiya n'u ka wasa jira, o taama ninnu latigeli la, min ye kunkorotako ye, Afiriki jamanaw ni Kanada jamana ka bolodijnjogon ma hukumu kōnō.

An bē dugawu k'an dēmēbaga bēe ye, farafinna ani farajela. An bē dugawu ke "KIBARU" kalanbagaw ye, Mali kōnō an'a kōkan, bawo, "n'i y'a men jōnni kunnandi, a fo sababu juman". Aw minnu bē "KIBARU" san, kalo o kalo, aw minnu bē jōn ni "KIBARU" ka jetaa n'a ka sankorota ye, aw de ka kan ka fo, k'aw walenumandōn.

Basiriki TURE ni Amadu GAJII Kante.

Musa n'a kokənogonw ka kiiritigə

O mōgō 21 nōminen kuraw ye Jango SISOKO ye, ani ɻolo TARAWELE ani Abudulayi JALO ani Abudulayi Amadu SI ani Amadu DEMU ani Sheku Umaru DUN-BIYA ani Mulayi HAYIDARA ani Zeyini MULAYI ani Cenan KULUBALLI ani Sanbu SUMARE ani Morifin KONE ani Madamu JALO Lala SI ani Sidiki JARA ani, Nbuye SIBI ani Dirisa TARAWELE ani Filifén SISOKO ani Amara DANFAGA ani Janka Kaba JAKITE ani Mōnzōn KEYITA ani Jibirili JALO ani Madamu Masaran DIKO. Nin mōgō 21 de bē fara mōgō fagata 4 ani Musa Tarawele furumuso Mariyamu n'u nōkanmōgō tōw bē kan, nafoloko kiiri kēne kan.

Jolibōn kiiri tigera kan wēre kan, min ye kasaaratōw nēsumali ye. Bēe y'a dōn ko Musa ka fanga binni senfē, mōgō fagalenw cayara ni mōgō 100 ye, mōgō joginnenw cayara ni mōgō 700 ye. Olu nēsumali kōson, jamana fangaso ye layidu minnu ta, wariko

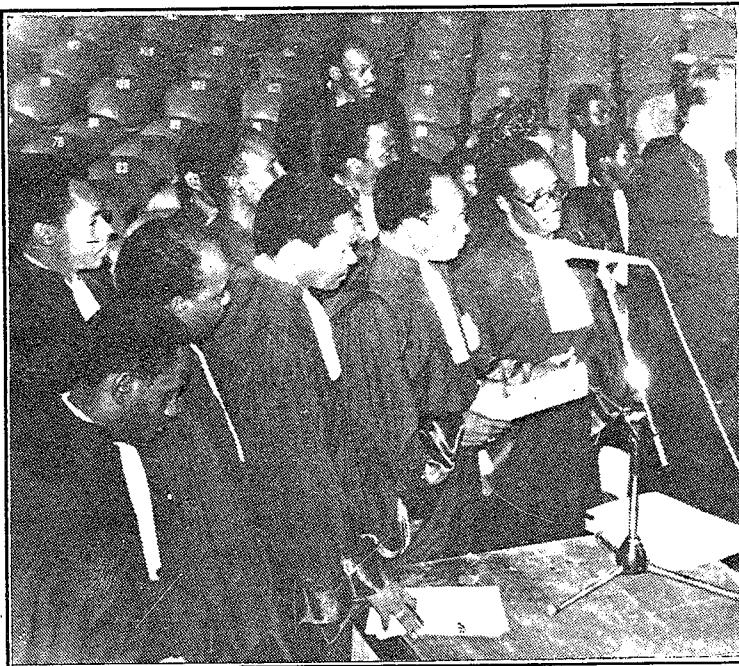
siratigē la, olu dōw file:

Mōgō fagalenw : A jirala ko wari min bē di mōgō fagalen kelen-kelen bēe somōgō ma, k'o ye SEFA wari miliyon 10 ye.

Mōgō joginnenw: A jirala ko joginniw bē nōgōn nē; ko dō ka jugu ni dō ye. O de kōson, se kēra dōgōtōrōw ma, u ka joginniw hakēw jatemine. O hake bēe dōgōmanin sara bē ben SEFA wari 100.000 de ma, n'o ye waa 20 wali baa 20 ye. A bē jate, o cogo de la, fo ka se miliyon caman hake ma.

O tēmenen kō, jamana fangaso ye sariya dō ta min kadara kōnō, mōgō joginnenw bēna wari sōrō, waati dantigelenw na, fo ka t'u kēnēya, wali k'u faatu don min na. O b'a jira ko mōgō joginnen dōw b'u si bēe ke warita la, bawo, a dōw jogin cogo cēkajugu kōsēbē. A ko bēe be nēnabō fangaso mōgō sugandilenw ani dōgōtōrōw ni kasaaratōw ka jēkulu de ni nōgōn ce. A ko kōrō girinya kama, dugawu ka kan, ka kē, walasa nōgōnfaamubaliya kana b'a la.

Kasaaratōw sōrōnadonnaw: Jamana fangaso ye SEFA wari miliyon 60 di kasaaratōw ka awoka mōgō 30 hakē sugandilenw ma, minnu y'u dēmē, kiiri senfē, k'u haminankow nēnabō. Kiiri tigelen kō, Musa n'a kokənogonw ka awokaw y'a jira k'u nisōndiyara mōgō 29 bilali la, minnu nō ma ye jolibōn kiiri la. Nk'a, u y'a jirā ko kiiri tigera mōgō 4 minnu fagali kan, k'o ma bēn u ma cogo si la. O de kōson, u ye Mali sariyasoba magēn, walasa fagali-ko in ka dabila. N'o magenni kiiri diyara u la, segin bē ke mōgō 4 fagataw ka kiiri fōlō kēlen in kan. N'a goyara u la, fagali dabilali bē se ka bō Mali Peresidan dōrōn de da la, n'o ye

Jolibon kiiri tigera. A to tora nafoloko kiiri ye.

Alifa Umaru KONARE yere ye.

A kera cogo o cogo, jolibon kiiri tigera sariya lakika hukumu kono. Bee y'a kumaw lamen Arajo la. A fosi ma dogo mogow si la, jamana kono an'a kakan. Kolosilikelaw ni jateminelaw ani kiiritigelaw ni awokaw ani kunnafonilaselaw ni hadamadenya matarafalibagaw bora dije jamanaw bee la, ka na Bamako, Mali la, kiiri kelen in lajeli n'a lamenni kama. Bee benna a kan, k'u kow kera sariya jonjon yere sira de kan. O be Mali kunnawolo. A be Mali sariyatigiw kunnawolo. A be Afiriki kunnawolo, bawo, a be farajé jamana caman mogow jena, ko farafinw ma kogo, ka se nin nogonna kiiritigeli ma, jelenya ani tilennenya kono.

Kuma lasurunya la, kabini demokarasiko daminéra Afiriki kono, jamana kelen si ma Mali ta nogon ke, ni balawu ma b'a la.

Minnu tun ma da Musa ka kiiri keli la, sanko Musa nangili, olu y'a don sisan de, ko Ala ye Masa ye, min te kene fosi la. A ca a la, hake nangibali te. N'i y'i hadamaden nogon dusukasi, k'a segen, k'a tooro, k'a sorò se kise kelen t'a ye, Ala b'a deme, cogo bee la, k'a kunmabo, k'a lafiya. Malidenw bora Musa bolo, o cogo de la. Musa fagara o, a bilala a si kasol a o, a bolila o, an be min don koni, an bora Musa bolo...

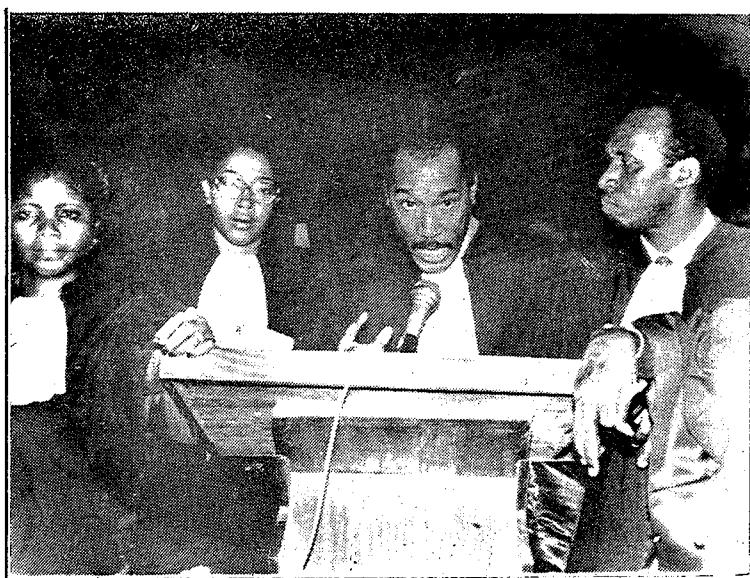
Nk'an ma b'an yere bolo. An ma bo politiki mogow bolo. An ma bo lakolidenw bolo. An ma bo Mali kene kanyanfan mogow murutilenw bolo. An ma bo benbaliya bolo, min be pariti politikiw ni nogon ce, jamana bolodali koso. An ma bo yurugu-yurugu mogow bolo. An ma bo baarakébaliya bolo. N'an dun ma bo nin bolo ninnu kan, an ka segen be juguya

demokarasi tile kono, ka temen Musakarasi tile kan.

Mankan fen o fen be Mali kono sisan, o ye fangako mankan de ye. Bee jera ka Musakarasi kélé. Nka bee te se, ka je, ka fanga lataama kan kelen kan. Fanga ye "kononin kelen" de ye... a te se, ka denmisennin fila jenaje.

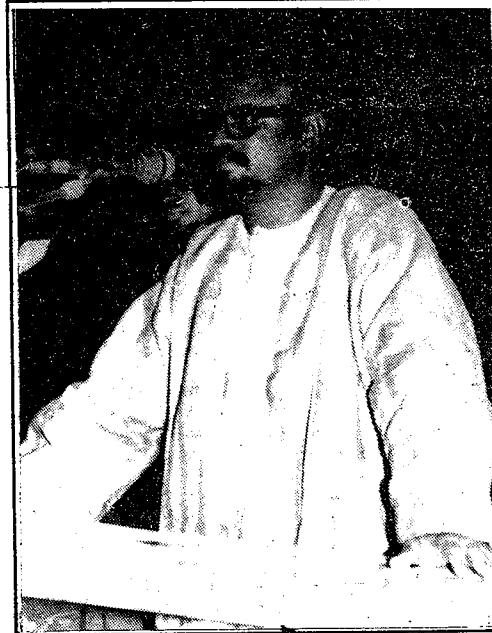
Ni Malidenw m'o yoro faamuya joona, a man ni de... A man ni demokarasi ma. A man ni hadamadenya ma. N'a fôra ko konojin kelen ka ke, ka denmisennin fila, wali denmisennin caman jenaje, f'o cogo de ka jefo, ben ka k'o kan, k'o waleya, tilennenya kono, n'a ma ke ni senkôrômaceli ani lajabali ye. O de ye juguya kise bilen ye, min be politiki mogow ni paritiw ni nogon ce sisan, n'a masibaw misali te Musa mineli n'a ka kiiri tigeli ye, nka mogow-bilali-nogonna, dibi la, i ko lakolidenw bilacogo fanga la, sisan, nkalon kan.

B. TURE ni A.G.KANTE.

Jolibon kiiri tigera hakilinata min kono.

A ka gelen, mögo k'a dòn, kiiritigela b'a ka kiiri tige ni hakilinata min ye. A ka gelen, kiiri kelen tige cogo ka ke kelen ye, kiiritigela fila fe. Hali n'o kiiri masina tige cogo kera kelen ye, a mögo nöminenew nangicogo te ke kelen ye.

O de b'a jira ko kiiri kelen-kelen bëe bë tige, k'a da kiiritigela sonnemë de kan, n'o y'a yere hakilinata an'a miirinata n'a yere ka gundo ye, min b'a ni Ala ni nögön ce.

Odekoçon, ni kiiri o kiiri tigera, k'a ban, a bëben dòw ma, a te ben dòw ma. A kera cogo o cogo, mögo werew ta te fosi were ye, jateminé ko.

O jateminé de b'a jira ko Musa n'a kokënjögön mögo 33 ka kiiri tigera sorodasi

sariya sira de kan, min b'a jira ko sorodasikunda, jalatigibaw de bë se ka fagaliko fo, wali k'a sëben, ko ni fagali kera, mögo nöminetaw ni nangitaw te fagalikelaw ye, nk'a fobagaw n'a sëbenbagaw de don n'o ye jalatigibaw ye. Jalatigiba mögo 4 nangikun de file nin ye, ani mögo 29 tòw bëe bilakun, i ko sorodasiw, zandarimuw, polisiw, garidiw ani politiki-mögow ni minisiriw. Jateminé la, jolibon kiiri tigera nin hakilinata de kono. A bë se ka ke hakilinata were ye.

Nka, min ka surun kow latemencogo la, o de ye nin ye: bëe bilala, fo jalatigibaw. Kiiri tigera olu yerew de fagali kan. A mögo 29 tofen o fen ma bila kiiri tigedon, olu no yera nafoloko kiiri la, bëe sigilen bë ka min makono.

A. G. KANTE